

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՑԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Պատմություն

ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Ֆելիքս Մովսիսյան Վազգենի

/Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 2

«13» սեպտեմբերի, 2022թ.

Պ/Բ-061 ՏՐԱՄԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝

բոլոր մասնագիտությունների համար

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

բոլոր մասնագիտությունների համար

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝

Պատմություն

/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝

առկա

Կուրս/կիսամյակ

առկա , 2-րդ կուրս, 1-ին կիսամյակ

Դասախոս(ներ)՝

Աննա Գրիգորյան

/անուն, ազգանուն/

էլ. հասցե/ներ annagrig1950@mail.ru

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում 3
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները 3
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները 4
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները
8. Դասավանդման մեթոդներ
9. Ուսումնառության մեթոդները
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.1 Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.2 Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.4 Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում
14. Գնահատում
 - 14.1 Ուսանողների գիտելիքների ստուգում
 - 14.2 Հարցաշար
 - 14.3 Գնահատման չափանիշներ
15. Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹

Տրամաբանություն» առարկայի ուսումնասնողական փաթեթը կազմված է բակալավրի հիմնական կրթական ծրագրով, ՎՊՀ – ում բարձրագույն մասնագիտական կրթության պետական չափորոշիչներով կազմված ուսումնական պլաններին համապատասխան: Այն նպատակաուղղված է բակալավրական կրթության կազմակերպման, դասավանդման որակի բարձրացմանը, ուսումնական գործընթացը ուսումնասնողական նյութերով, նորարարական մեթոդներով ապահովմանը:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է

- Տրամաբանական մտքի զարգացման օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիքների փոխանցում ուսանողներին:
- հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ:
- համեմատության և վերլուծելու ունակությունների ձեռքբերում ուսանողների կողմից:
- վերլուծելու կարողությունների ձևավորում տարբեր իրավիճակներում:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են

- Սովորեցնել տրամաբանական մտածողության տեսական հիմքերը:
- Բացատրել տրամաբանական կանոնների կիրառման օրինաչափությունները:
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները գործնական իրավիճակային խնդիրներով:
- Սովորեցնել ուսանողներին կատարել հետազոտություններ եզրահանգումներ ըստ արդյունքների:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները

«Տրամաբանություն» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների նախնական գիտելիքների, տրամաբանելու հմտությունների առկայությունը

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը²

1. վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն
2. իմանա առարկայի ուսումնասիրման մեթոդական հիմքերը
3. կարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում,
4. տիրապետի տրամաբանական հետազոտության մեթոդներին,
5. գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն :

Ա)Շնորհանքական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,

ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,

ԳԿ9 խնդիրների լուծում,

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

ԳԿ10 որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)³

ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,

ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,

ՀԳԿ3 սովորելու ունակություն,

ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,

ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,

ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,

ԱԿ11 տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,

ԱԿ14 տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³.

«Տրամաբանություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել մասնագիտական գործունեության ընթացքում,

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	2 կրեդիտ/60 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	14
Գործնական աշխատանք	-
Սեմինար պարապմունք	14
Լաբորատոր աշխատանք	-
Ինքնուրույն աշխատանք	32
Ընդամենը	60
Ստուգման ձևը՝ ստուգաթք	ստուգաթք

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

7. **Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴ .**

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:

- **Մեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Մեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել էլույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են⁵

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Հարցի նախապատրաստման մոդել** –կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգաբքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգաբքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:

8. **Դասավանդման մեթոդներն են⁶** հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք,

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:
⁵ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:
⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

9. Ուսումնառության մեթոդներն են՝ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում....

⁷ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁸.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարասմունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Տրամաբանությունը որպես գիտություն	2	2			
2.	Իմացության պրոցեսի ընդհանուր նկարագիրը	2				
3.	Հասկացությունը որպես մտքի ձև	2	2			
4.	Դատողությունը որպես մտքի ձև	2	2			
5.	Տրամաբանության օրենքները և մեթոդները	2	2			
6.	Մտահանգում: Անհրաժեշտ և ճշմարտանման մտահանգումներ:	2	2			
7.	Պարալոգիզմ, սոփեստություն, սրամտություն և պարադոքս	2				
8.	Միլլոգիզմը որպես մտահանգման յուրահատուկ ձև		2			
9.	Ապացուցում և հերքում		2			
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		14	14			

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի

⁸ Նման է օրացուցային պլանին

Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց,	Եր., 1967
2.	Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց	Եր., 1976
3.	Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր,	Եր., 1972

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁹
1.	Տրամաբանությունը որպես գիտություն	Տրամաբանություն գիտության ընդհանուր բնութագիրը, նրա գործառույթները: Ձևական մաթեմատիկական և դիալեկտիկական տրամաբանություն: Տրամաբանական ձև և կառուցվածք: Անձի տրամաբանական կոլտուրան: Տրամաբանության դերը ուսուցչի գիտամանկավարժական հմտությունների ձևավորման գործում: Տրամաբանության և լեզվի փոխադարձ կապը: Բնական և արհեստական լեզու:	2	1. Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: 2. Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: 3. Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:
2.	Իմացության պրոցեսի ընդհանուր նկարագիրը	Զգայական, տրամաբանական իմացություն	2	1. Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: 2. Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: 3. Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:
3.	Հասկացությունը որպես մտքի ձև:	Հասկացությունը որպես մտքի ձև: Հասկացություն և բառ: Հասկացության ծավալը և բովանդակությունը: Հասկացությունների տեսակները, նրանց	2	1. Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967:

⁹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		հարաբերությունը: Հասկացությունների սահմանափակումը և ընդհանրացումը, դերը ուսուցման գործընթացում: Հասկացություն սահմանումը և բաժանումը:		2. Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: 3. Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:
3.	Դատողությունը որպես մտքի ձև:	Դատողությունը որպես մտքի ձև: Դատողություն և նախադասություն: Դատողության կազմը: Տերմինների բաշխվածությունը:	2	1. Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: 2. Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: 3. Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:
4.	Տրամաբանության օրենքները և մեթոդները:	Նոյնության օրենքը և նրա պահանջները: Հակասության օրենքը, նրա նշանակությունը: Երրորդի բացասման օրենքը, նրա նշանակությունը: Բավարար հիմունքի օրենքի էությունը:	2	1. Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: 2. Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: 3. Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:
5.	Մտահանգում: Անհրաժեշտ և ճշմարտանման մտահանգումներ:	Մտահանգումը որպես մտքի ձև: Մտահանգման տեսակները: Միջնորդավորված մտահանգում: Միլլոգիզմը որպես մտահանգման յուրահատուկ ձև: Մտահանգման դերը ուսուցման գործընթացում: Անմիջական մտահանգումներ:	2	1. Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: 2. Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: 3. Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:
7.	Պարալոգիզմ, սոփեստություն, սրամտություն և պարադոքս	Պարալոգիզմը, սոփեստությունը, սրամտությունը և պարադոքսը որպես մտածողություն ձևեր և մեթոդներ	2	1. Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: 2. Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976:

				3. Հարությունյան Էդ.Շ., Դեղուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Մտուցման ձևը	Գրականություն ¹⁰
1.	Տրամաբանությունը որպես գիտություն	տրամաբանության ուսումնասիրության առարկայի, ինդիքների ու նպատակների, բխեցվող գիտելիքի, լեզվի ու տրամաբանության միասնության էությունը:	2	բանավոր	Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: Հարությունյան Էդ.Շ., Դեղուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:
2.	Հասկացությունը որպես մտքի ձև:	Հասկացությունը որպես մտքի ձև: Հասկացություն և բառ: Հասկացության ծավալը և բովանդակությունը: Հասկացությունների տեսակները, նրանց հարաբերությունը: Հասկացությունների սահմանափակումը և ընդհանրացումը, դերը ուսուցման գործընթացում: Հասկացություն սահմանումը և բաժանումը:	2	բանավոր	Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: Հարությունյան Էդ.Շ., Դեղուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:

¹⁰ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

3.	Դատողությունը որպես մտքի ձև:	Դատողությունների տեսակները: Բարդ դատողություն և բարդ նախադասություն: Տրամաբանական քառակուսի	2	բանավոր	Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:
4.	Մտահանգում:	Պայմանական և բաժանարար մտահանգումներ, նրանց մոդուսները: Փոխակերպում և շրջում:	2	բանավոր	Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:
5.	Միլլոգիզմը որպես մտահանգման յուրահատուկ ձև:	Միլլոգիզմի ձևերն ու եղանակները: Միլլոգիզմի ընդհանուր և հատուկ կանոնները	2	բանավոր	Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:
6.	Ապացուցում և հերքում:	Տրամաբանական սխալի հասկացությունը: Տրամաբանական սխալներ, որոնք առնչվում են ապացուցման և հերքման հետ:	2	բանավոր	Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:
7.	Տրամաբանության օրենքները և մեթոդները:		2	բանավոր	Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:

12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹¹	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹²
1.	Տրամաբանության հանրակրթական նշանակությունը:	Տրամաբանության հանրակրթական նշանակությունը:	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Բանավոր հարցում	Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: Հարությունյան Էդ. Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:
2.	Լեզվաբանության և տրամաբանության կապի և փոխհաղորդակցման որոշ հարցեր:	Լեզվաբանության և տրամաբանության կապի և փոխհաղորդակցման որոշ հարցեր:	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Բանավոր հարցում	Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: Հարությունյան Էդ. Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:

¹¹ Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹² Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

3.	Հասկացությունը որպես մտքի հատուկ ձև: Հասկացություն և գիտելիք:	Հասկացությունը որպես մտքի հատուկ ձև: Հասկացություն և գիտելիք:	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Բանավոր հարցում	Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:
4.	Դատողություն և նախադասություն:	Դատողություն և նախադասություն:	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Բանավոր հարցում	Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:
5.	Բարդ դատողություն:	Բարդ դատողություն:	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Բանավոր հարցում	Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:

6.	Տրամաբանական և քերականական շաղկապներ:	Տրամաբանական և քերականական շաղկապներ:	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Բանավոր հարցում	Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:
7.	Մտահանգումը և նրա տեսակները: Ճշմարիտ և ճշմարտանման մտահանգումներ:	Մտահանգումը և նրա տեսակները: Ճշմարիտ և ճշմարտանման մտահանգումներ:	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Բանավոր հարցում	Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:
8.	Միլլոզիզմը որպես մտահանգման յուրահատուկ ձև:	Միլլոզիզմը որպես մտահանգման յուրահատուկ ձև:	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Բանավոր հարցում	Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:

9.	Ապացուցում և հերքում:	Ապացուցում և հերքում:	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Բանավոր հարցում	Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:
10.	Մտահանգման մեթոդները:	Մտահանգման մեթոդները:	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Բանավոր հարցում	Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹³

¹³ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁴:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում

Դասընթացն ամփոփվում է ստուգարքով:

Ստուգարքով ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգումների և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:¹⁵

¹⁴«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

¹⁵ Կիրառվում է կամ առաջին, կամ երկրորդ պարբերությունն ըստ դասընթացի ամփոփման ձևի:

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

Ա) 1-ին ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 9-10 շաբաթվա ընթացքում)

- **Ընդգրկված թեմաները.**
- Ձևական մաթեմատիկական և դիալեկտիկական տրամաբանություն:
- Տրամաբանական ձև և կառուցվածք:
- Անձի տրամաբանական կուլտուրան:
- Տրամաբանության դերը ուսուցչի գիտամանկավարժական հմտությունների ձևավորման գործում:
- Տրամաբանության և լեզվի փոխադարձ կապը:
- Բնական և արհեստական լեզու:
- Հասկացությունը որպես մտքի ձև:
- Հասկացություն և բառ:
- Հասկացության ծավալը և բովանդակությունը:
- Հասկացությունների տեսակները, նրանց հարաբերությունը:
- Հասկացությունների սահմանափակումը և ընդհանրացումը, դերը ուսուցման գործընթացում:

Բ) 2-րդ ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 19-20 շաբաթվա ընթացքում)

- **Ընդգրկվող թեմաները.**
- Դատողությունը որպես մտքի ձև:
- Դատողություն և նախադասություն:
- Դատողության կազմը:
- Դատողությունների տեսակները:
- Բարդ դատողություն և բարդ նախադասություն:
- Նույնության օրենքը և նրա պահանջները:
- Հակասության օրենքը, նրա նշանակությունը:
- Երրորդի բացասման օրենքը, նրա նշանակությունը:
- Բավարար հիմունքի օրենքի էությունը:
- Մտահանգումը որպես մտքի ձև:
- Մտահանգման տեսակները:
- Միլլոգիզմը որպես մտահանգման յուրահատուկ ձև:

- Մտահանգման դերը ուսուցման գործընթացում:
- Անմիջական մտահանգումներ:
- Փոխակերպում և շրջում:
- Ապացուցման էությունը:
- Ապացուցման կազմը:
- Ապացուցման եղանակները:
- Տրամաբանական սխալի հասկացությունը

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝

բոլոր մասնագիտությունների համար

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

բոլոր մասնագիտությունների համար

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2023

Առկա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/Բ-061 ՏՐԱՄԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ կուրս, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	14
			Մեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	32		
Ընդամենը	60			
Ստուգման ձևը	տուգաք			
Դասընթացի նպատակը	Տրամաբանություն գիտության նպատակն է ցույց տալ թե ինչպես շաղկապել մտքերը, որպեսզի ճշմարիտ նախադրյալներից ստանանք ճշմարիտ եզրակացություն: Փաստորեն տրամաբանությունը մտքի քերականությունն է: Ահա թե ինչու դպրոցում և բուհում դասավանդվող առարկաների դասավանդման և յուրացման մակարդակը պայմանավորված է դասավանդողի տրամաբանական պատրաստվածությամբ:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Գիտելիք 1.ինքնուրույն վերլուծել տրամաբանական հիմնախնդիրները 2.տարբերել տրամաբանության կանոնները 3.տարբարակել տրամաբանության զարգացման մտքի պատմության հիմնական էտապները, յուրաքանչյուրի հիմնական մոտեցումները 4. Ներկայացնել հասարակական գիտակցությունը ձևերը, դրանց ընդհանրությունն ու տարբերությունը			

	5. հասկանալ տրամաբանության հասկացությունների, կատեգորիաների և օրենքների էությունը, կիրառման բնագավառը Հմտություն 1. գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն 2. հետազոտություններ կատարելու ունակություններ 3. սովորելու ունակություն 4. առաջնորդի հատկություններ 5. որակի կարևորության գիտակցում 6. Կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները Կարողունակություն 1. վերլուծման և համադրման ունակություն 2. կազմակերպման և պլանավորման ունակություն 3. հենքային և ընդհանուր գիտելիքներ 4. տեղեկատվությունը կառավարելու ունակություն, տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվություն գտնելու և վերլուծելու ունակություն 5. քննադատական վերլուծություն և ինքնաքննադատման ունակություն 6. միջառարկայական թիմում աշխատելու ունակություն
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1 Հասկացությունը որպես մտքի ձև Թեմա 2 Իմացության պրոցեսի ընդհանուր նկարագիրը Թեմա 3 Հասկացությունը որպես մտքի ձև Թեմա 4 Դատողությունը որպես մտքի ձև Թեմա 5 Տրամաբանության օրենքները և մեթոդները Թեմա 6 Մտահանգում: Անհրաժեշտ և ճշմարտանման մտահանգումներ: Թեմա 7 Պարալոգիզմ, սոփեստություն, սրամտություն և պարադոքս

	Թեմա 8 Միլլոգիզմը որպես մտահանգման յուրահատուկ ձև Թեմա 9 Ապացուցում և հերքում
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Սեմինար, բանավոր հարցում, ինքնուրույն աշխատանք, ստուգարք
Գրականություն	Պարտադիր- Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972:

Հեռակա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-061 ՏՐԱՄԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ կիսամյակ, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	8	Դասախոսություն	4
			Սեմինար	4
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	52		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Պ/բ-061 ՏՐԱՄԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.			

Գիտելիք

1. ինքնուրույն վերլուծել տրամաբանական հիմնախնդիրները
2. տարբերել տրամաբանության կանոնները
3. տարբարակել տրամաբանության զարգացման մտքի պատմության հիմնական էտապները, յուրաքանչյուրի հիմնական մոտեցումները
4. Ներկայացնել հասարակական գիտակցությունը ձևերը, դրանց ընդհանրությունն ու տարբերությունը
5. հասկանալ տրամաբանության հասկացությունների, կատեգորիաների և օրենքների էությունը, կիրառման բնագավառը

Հմտություն

1. գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն
2. հետազոտություններ կատարելու ունակություններ
3. սովորելու ունակություն
4. առաջնորդի հատկություններ
5. որակի կարևորության գիտակցում
6. Կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները

Կարողունակություն

1. վերլուծման և համադրման ունակություն
2. կազմակերպման և պլանավորման ունակություն
3. հենքային և ընդհանուր գիտելիքներ
4. տեղեկատվությունը կառավարելու ունակություն, տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվություն գտնելու և վերլուծելու ունակություն
5. քննադատական վերլուծություն և ինքնաքննադատման ունակություն
6. միջառարկայական թիմում աշխատելու ունակություն

Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1 Հասկացությունը որպես մտքի ձև Թեմա 2 Իմացության պրոցեսի ընդհանուր նկարագիրը Թեմա 3 Հասկացությունը որպես մտքի ձև Թեմա 4 Դատողությունը որպես մտքի ձև Թեմա 5 Տրամաբանության օրենքները և մեթոդները Թեմա 6 Մտահանգում: Անհրաժեշտ և ճշմարտաման մտահանգումներ: Թեմա 7 Պարալոգիզմ, սոփեստություն, սրամտություն և պարադոքս Թեմա 8 Միլլոգիզմը որպես մտահանգման յուրահատուկ ձև Թեմա 9 Ապացուցում և հերքում
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Մեմինար, բանավոր հարցում, ինքնուրույն աշխատանք, ստուգարք
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Բրուսյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: 2. Բրուսյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: 3. Հարությունյան Էդ.Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972: